

Oponentský posudek bakalářské práce

Michal LEHEČKA: *Kdysi v jednom domě – Studie jednoho paneláku.* Praha: FHS UK 2010, 50 s. + přílohy, vedoucí práce: Mgr. Ondřej Skripnik, Ph.D.

Michal Lehečka si pro svou bakalářskou práci zvolil téma sousedských vztahů ve vybraném pražském panelovém domě v letech 1983-1993. Jako klíčovou teoretickou oporu využil slavnou Musilovu studii *Lidé a sídliště* (1985), empirickým materiálem mu pak byly rozhovory se čtyřmi obyvateli vybraného domu. Téma práce je bezpochyby zajímavé a do jisté míry originální, nicméně v základě se autor výše uvedenou kombinací dostal do pasti.

Bylo-li cílem bakalářské práce Michala Lehečky rekonstruovat podoby sousedství v konkrétním panelovém domě na základě vzpomínek pamětníků, bylo na místě provést sadu polostrukturovaných rozhovorů s alespoň 12-15 informátory. Tento empirický materiál pak mohl analyzovat a interpretovat prostřednictvím Musilovy kategorizace sousedských vztahů. Autor ovšem provedl čtyři narativní rozhovory (některé pak doplnil neformálním rozhovorem). To by ovšem bylo smysluplné v případě, že by autora zajímalo, jak obyvatelé konkrétního domu sousedství konceptualizují, tzn. zda zkušenost života v tomto domě nějakým způsobem ovlivnila jejich náhled na to, co to sousedství je. Pak by ovšem bylo nutné pracovat induktivně – provést narativní analýzy a otevřené kódování – a sledovat, co tematizují sami informátoři. Postup, který autor zvolil, tedy rekonstrukce sousedství na základě čtyř narativních rozhovorů analyzovaných spíše deduktivně, vede ovšem k tomu, že autor je nucen, aby naplnil Musilovy kategorie, vypomáhat si namísto empirického materiálu vlastní zkušeností se sledovaným tématem, a tedy k nepodloženým interpretacím až zobecněním.

Dalším charakteristickým rysem předložené práce je jistá vágnost. Autor se příliš neorientuje v problematice bydlení ve sledovaném období (výrazně by textu pomohla znalost některých studií z publikace *Obyčejní lidé* /Vaněk a kol. 2009/) – postrádám např. rozlišení státního, podnikového a družstevního bydlení (to, jak a kým byl obydlen, jak se měnila struktura jeho obyvatel atp. může mít výrazný vliv na podobu sousedských vztahů), znalost každodennosti za normalizace atd. Nkontextuální je též práce s vlastními daty – autor zcela rezignoval na představení vzorku (s. 22n.). Bez představení sociodemografického profilu informátorů, ba ještě lépe kontextu jejich biografie, lze jen stěží jejich výpovědi interpretovat (ostatně autor k jednotlivým informátorům v citacích jejich výpovědí ani neodkazuje). Zařazení některých sociálních jevů do sledovaných kategorií se tak jeví problematické – např. interakce „na písku“ autor na základě výpovědí informátorů řadí mezi vztahy ceremoniální (s. 31), ale těžkou udržitelnost této interpretace si do jisté míry uvědomuje (ibid.) a na s. 40 se navíc ukazuje, že i jedna z informátorek by konceptualizovala vazby na pískovišti jinak než jako pouze ceremoniální.

Posuny shledávám též v uchopení teoretických konceptů. Jednak postrádám zohlednění doby vzniku studií, o něž se autor opírá (významné je to např. při jejich komparaci na s. 15), jednak bych u obhajoby ráda slyšela autorův výklad pojmů *Gessellschaft* a *Gemeinschaft* v souvislosti s Musilovým „společenstvím“. Předkládám také k úvaze, zda se o uskutečňování sousedských interakcí nedá hovořit též v souvislosti třeba s jeslemi či obchodem (témata jako péče o okolí domu, brigády, správa domu atp. jsou pak bohužel pouze naznačena /s. 47, 48/) a zda pojmem, který by mohl být zohledňován v souvislosti s mírou intimity vzájemných vazeb, by nemělo být „sdílení“ /s. 31, 38 aj./ Zaujaly mě též otevřené debaty o politice v 80. letech (s. 43) atp.

Ani z formálního hlediska není práce nejčistší. Čtivý jazyk narušuje množství chyb zejm. v oblasti interpunkce, předjímání výsledků výzkumu v úvodních pasážích (např. s. 12,

16, 17, 18), hodnotící formulace (např. „*nižší formy komunikace*“ /s. 32/) sklouzávající až ke kliše (typicky třeba „*/.../ příslovečná ponurost, strohost a neosobnost prostředí /.../ činí návštěvy tohoto prostředí nezapomenutelnými*“ /s. 4/). Pomíjím přitom překlepy typu DDR místo NDR (mnohokrát) či kvantitativní místo kvalitativní (s. 20).

Nutno ovšem přiznat, že autor mnohé z mých předchozích výtek reflektuje. Ostatně právě myšlenková otevřenost je na druhou stranu vkladem předložené práce. Je zjevné, že pokud by se autor mohl opřít o důkladnější znalosti problematiky (a snad i měl více času – nevím, ale jeví se mi, jako by text vznikl ve velkém chvatu), mohl být výsledný text násobně kvalitnější.

Z uvedených důvodů je bakalářská práce Michala Lehečky dle mého názoru na hranici mezi dobrou a nedostatečnou. Nicméně k obhajobě ji doporučuji s tím, že hodnocení ponechávám na výkonu autora při obhajobě práce.

Praha, 18.6.2010

Mgr. Hedvika Novotná